

Dr hab Tomasz Kamusella FRHistS
Reader (professor nadzwyczajny)
University of St Andrews
Scotland, UK

Biography: Tomasz Kamusella is [Reader](#) (*Professor Extraordinarius*) in Modern Central and Eastern European History at the University of St Andrews in Scotland. His recent monographs include *The Un-Polish Poland, 1989 and the Illusion of Regained Historical Continuity* (2017), *Ethnic Cleansing during the Cold War* (2018), *Politics and Slavic Languages* (2021) and *Eurasian Empires as Blueprints for Ethiopia* (2021). His reference *Words in Space and Time: A Historical Atlas of Language Politics in Modern Central Europe* (2021) is available as an open access publication. As of late he co-edited the following volumes *The Social and Political History of Southern Africa's Languages* (2017) and *Languages and Nationalism Instead of Empires* (2023). Kamusella co-edited a volume with the text of Papius's narrative poem on the Nazi genocide of the Roma *Tears of Blood*, which is forthcoming in 2024 from Brill in open access. At present, he is working on a monograph devoted to Russian neoimperialism, and another that focuses on the 1832-1868 bans on the official use of vernacular Serbian in Ottoman Tributary Serbia.

Ślonskość: Historia i dynamika tożsamości

Zagadnienia do ewentualnego poruszenia w dyskusji:

1. Czy człowiek może utożsamiać się z więcej niż jednym narodem (grupą ludzką)? Jeśli tak, to skąd w takim razie rozpowszechniony w Europie Środkowej normatyw, że człowiek może przynależać tylko do jednego narodu, i że nie może być tak, że nie należy do żadnego narodu (tj. że nie posiada tożsamości narodowej)?
2. Co czyni język językiem? Kto o tym decyduje, natura czy ludzie? Jeśli ci drudzy to czy decyzja o tym powinna być pozostawiona mówiącym tym językiem (demokracja), lub narzucona przez władze, które nie posługują się tym językiem (autorytaryzm, imperializm językowy)?
3. Czy jakaś grupa na terenie danego państwa (np. Ślonzocy) może mieć odrębną (i odmienną) historię od reszty ludności czy też historii oficjalnej? (Jakby nie było, większość Ślonzoków poznało życie w Polsce dopiero po 1945 roku, i ponad milion z nich zrezygnowało z niego wyjeżdżając z PRLu do Niemiec Zachodnich i NRD).
4. Czy w państwie demokratycznym z konstytucyjnie zagwarantowaną wolnością badań (Art. 73), powinien obowiązywać (formalny lub nie) nakaz prowadzenia badań w zakresie nauk społecznych i humanistyki zgodnie z takim lub innym national master narrative (nawet jeśli takie badania ignorują lub stoją w sprzeczności z faktami)?

Lektura dla osób nie znających angielskiego

Opisowo-refleksyjny a częściowo także osobisty wstęp do tematyki:

Tomasz Kamusella. 2001 / 2006. *Schlonsko. Horni Slezsko, Oberschlesien, Górny Śląsk. Esej o regionie i mieszkańcach*. Elbląg: Elbląska Oficyna Wydawnicza / Zabrze: Narodowa Oficyna Śląska.

Dostęp w postaci pliku Word przed redakcją:

https://www.academia.edu/115676317/Schlonszko_Horn%C3%AD_Slezsko_Oberschlesien_G%C3%B3rny_%C5%9A%C4%85sk_Esej_o_regionie_i_mieszka%C5%84cach_Schlonszko_Upper_Silesia_Horn%C3%AD_Slezsko_Oberschlesien_G%C3%B3rny_%C5%9A%C4%85sk_An_Essay_on_the_Region_and_Its_Inhabitants

(NB: Fragmenty tekstu również tutaj: Tomasz Kamusella. 1998. Oblicza Górnego Śląska (pp 106-123). 1998 *Borussia*. No 16.

Dostęp:

https://www.academia.edu/21902338/Oblicza_Górnego_Słaska_The_Facets_of_Upper_Silesia_pp_106_123_1998_Borussia_No_16&nav_from=e5c3fb2e-3593-4c38-9462-253d70dd3884&rw_pos=0

Lektura dla osób znających angielski

Krótki wstęp historii etnicznojęzykowej nowożytnego Górnego Śląska.

Tomasz Kamusella. 2003. *The Szlonzoks and Their Language: Between Germany, Poland and Szlonzokian Nationalism*. 2003. Florence: European University Institute: Working Papers Series of the Department of History and Civilization (HEC 2003/1), 50 pp.

Dostęp:

<https://cadmus.eui.eu/handle/1814/1351>

&

https://www.academia.edu/21953180/The_Szlonzoks_and_Their_Language_Between_Germany_Poland_and_Szlonzokian_Nationalism_2003_Florence_European_University_Institute_Working_Papers_Series_of_the_Department_of_History_and_Civilization_HEC_2003_1_50_pp_http_cadmus_iue_it_dspace_bitstream_1814_1351_1_HEC03_01_pdf

(NB: Z pogłębioną analizą poruszanych tematów można się zapoznać w następujących monografiach: James Bjork. 2008. *Neither German nor Pole: Catholicism and National Indifference in a Central European Borderland*. Ann Arbor MI: The University of Michigan Press;

Tomasz Kamusella. 2007. *Silesia and Central European Nationalisms: The Emergence of National and Ethnic Groups in Prussian Silesia and Austrian Silesia, 1848-1918*. West Lafayette IN: Purdue University Press;

A aspekt żydowski w śląskiej / wyrchnoślonskiej analizuje ta monografia:

Anna Novikov. 2015. *Shades of a Nation: The Dynamics of Belonging Among the Silesian and Jewish Populations in Eastern Upper Silesia (1922-1934)*. Osnabrück: Fibre Verlag.)

Teoretyczny namysł and przypadkiem śląskości z perspektywy angloamerykańskich badań nad tożsamościami etnicznymi (tzw. ethnic studies):

Tomasz Kamusella. 2016. Upper Silesia in Modern Central Europe: On the Significance of the Non-national/A-national in the Age of Nations (pp. 8-52). In: James Bjork, Tomasz Kamusella, Timothy Wilson and Anna Novikov, eds. *Creating Nationality in Central Europe, 1880 – 1950: Modernity, Violence and (Be)Longing*. London; Routledge.

Dostęp:

https://www.academia.edu/115674969/Upper_Silesia_in_Modern_Central_Europe_On_the_Significance_of_the_Non_national_A_national_in_the_Age_of_Nations_pp_8_52_2016_In_James_Bjork_Tomasz_Kamusella_Timothy_Wilson_and_Anna_Novikov_eds_Creating_Nationality_in_Central_Europe_1880_1950_Modernity_Violence_and_Belonging

Lektura dla osób znających angielski

Język ślonski:

Tomasz Kamusella. 2016. From Gwara to Language After 1989 (pp 78-119). *Rocznik Polsko-Niemiecki*. Vol 24, No 1.

Dostęp:

https://www.academia.edu/26782816/Silesian_From_Gwara_to_Language_After_1989

Polski imperializm językowy a ślonszczyzna:

Jak chronić śląszczyznę [How to Protect the Silesian Language]. 2018. *Tygodnik Powszechny*. 13 Mar, No. 9.

Dostęp:

https://www.academia.edu/116709183/Jak_chronić_śląszczyznę_How_to_Protect_the_Silesian_Language_2018_Tygodnik_Powszechny_13_Mar_No_9 <https://www.tygodnikpowszechny.pl/jak-chronic-slasczyczne-152310>

Spojrzenie w przyszłość. Jak sfera ślonskoszprachigowej nowoczesności może się poszerzać:

Tomasz Kamusella. 2021. Mitelojropa w 2009: The Silesian Language and Central Europe (pp. 170-172). In: Tomasz Kamusella. *Words in Space and Time: A Historical Atlas of Language Politics in Modern Central Europe*. Budapest: CEU Press.

Dostęp:

<https://muse.jhu.edu/book/97875> ;
https://muse.jhu.edu/pub/234/oa_edited_volume/chapter/3024988/pdf

Co grozi(ło?) za badanie historii wielojęzyczności i różnorodnych tożsamości etnicznych Schlonszka niezgodnie z obowiązującą Polish national master narrative?:

Wyciąg z posiedzeń Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Opolskiego z roku 2001.

Dostęp:

https://www.academia.edu/33141901/Mar_8_and_Apr_19_2001_Minutes_of_the_Meetings_of_the_Faculty_of_Philology_Opole_University_The_Discussion_on_T_Kamusellas_incorrect_interpretations_of_the_Polish_past_of_Upper_Silesia

&

May 24, Oct 10 and Dec 20, 2001, Dean of the Faculty of Philology, Opole University repeatedly refuses any access to Prof Monika Gruchmanowa's letter and Prof Władysław Lubas's opinion regarding T Kamusella's PhD dissertation.

Dostęp:

https://www.academia.edu/33141969/May_24_Oct_10_and_Dec_20_2001_Deans_of_the_Faculty_of_Philology_Opole_University_repeatedly_refuses_any_access_to_Prof_Monika_Gruchmanowas_letter_and_Prof_Wladyslaw_Lubass_opinion_regarding_T_Kamusellas_PhD_dissertation

Rozwój rynku książki ślonskoszprachigowej:

List of Silesian-language books in standard orthography, 2009-2022

Dostęp:

https://web.archive.org/web/20221102110641/https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Silesian-language_books_in_standard_orthography

List of Silesian-language Books in Standard Orthography, 2021-

Dostęp:

https://www.academia.edu/105607712/List_of_Silesian_language_Books_in_Standard_Orthography_2021_Compiled_by?uc-sb-sw=97539555